

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки

Факультет (інститут) географічний

Кафедра економічної та соціальної географії

СИЛАБУС

вибіркового освітнього компонента

ТЕХНОЛОГІЯ РОЗВИТКУ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ

(назва ОК)

підготовки _____ **магістра** _____

(назва освітнього рівня)

спеціальності _____ **014.07 Середня освіта (Географія)** _____

(шифр і назва спеціальності)

освітньо-професійної програми Середня освіта (Географія. _____

Економіка) _____

(назва освітньо-професійної програми)

Силабус вибіркового освітнього компонента «Технологія розвитку критичного мислення» підготовки магістра, галузі знань 01 Освіта / Педагогіка, спеціальності 014.07 Середня освіта (Географія), за освітньо-професійною програмою «Середня освіта (Географія. Економіка)».

Розробник: к. п. н., доц. Ткачук Н. М.

Погоджено

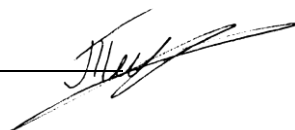
Гарант освітньо-професійної програми:

Потапова А. Г.

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри економічної та соціальної географії
протокол № 12 від 19 червня 2023 р.

Завідувач кафедри: _____

Погребський Т. Г.

© Ткачук Н. М., 2023

I. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, Освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна/заочна форма навчання	<i>01 Освіта / Педагогіка</i> <i>014.07 Середня освіта (Географія)</i> <i>Середня освіта (Географія, Економіка)</i> <i>Магістр</i>	Вибірковий
Кількість годин / кредитів 120 / 4		Рік навчання 1-й
		Семестр 2-й
ІНДЗ: немає		Лекції - 10 год / 4 год
		Практичні - 14 год / 6 год
		Самостійна робота - 88 год / 96 год
		Консультації - 8 год / 14 год
		Форма контролю: Залік
Мова навчання українська		

II. Інформація про викладача

ПІП Ткачук Надія Михайлівна

Вчене звання доцент

Науковий ступінь кандидат педагогічних наук

Посада доцент кафедри економічної та соціальної географії

Контактна інформація

Телефон 0974852583

Електронна пошта: Tkachuk.Nadiia@vnu.edu.ua

Адреса викладання курсу: вул. Банкова, 9, корпус ВНУ імені Лесі Українки

Дні занять (<http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>)

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація освітнього компонента. Актуальність освітнього компонента зумовлена важливістю формуванням в особистості уміння критично мислити, як умови науково-технічного і суспільного прогресу. Критичне мислення забезпечує самостійні та відповідальні дії, а також характеризується самовдосконаленням. Вибірковий освітній компонент «Технологія розвитку критичного мислення» спрямований на формування теоретико-практичних знань щодо застосовування стратегії та методів технології розвитку критичного мислення при моделюванні уроків з географії, економіки у старшій профільній школі. Освітній компонент допоможе розвинути уміння у здобувачів створювати належні умови для розвитку критичного мислення учнів в урочній та позаурочній діяльності, а також сприятиме особистісному самовдосконаленню, здатності до критичної рефлексії та самоаналізу.

2. Пререквізити

Освітні компоненти навчального плану другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 014.07 Середня освіта (Географія), а саме: освітні компоненти циклу загальної підготовки та циклу професійної підготовки освітньо-професійної підготовки, які формують базові знання з педагогіки, психології, методики навчання географії, освітнього

менеджменту, цифрових освітніх ресурсів, природних територіальних систем, сучасних концепцій економічної науки та освіти.

Постреквізити

Опанування вибіркового освітнього компонента забезпечить наступність вивчення освітніх компонентів за навчальним планом, зокрема педагогічної складової: «Переддипломна педагогічна практика», сприятиме виконанню експериментальної частини Випускної кваліфікаційної роботи, а в подальшому – у професійній діяльності.

3. Мета і завдання освітнього компонента

Мета освітнього компонента спрямована на формування готовності майбутніх учителів географії, економіки щодо використання технології розвитку критичного мислення у моделюванні уроків географії та економіки.

Завдання:

- 1) сформуванню знання про сутність технології розвитку критичного мислення, структуру уроку за цією технологією;
- 2) сформуванню знання методики застосування методів критичного мислення на різних етапах уроку;
- 3) формуванню умінь моделювати урок географії, економіки за технологією розвитку критичного мислення;
- 4) вчити застосовувати стратегії та методи, техніки критичного мислення для розв'язування проблемних задач та самовдосконалення.

4. Результати навчання (Компетентності)

Компетентності, формування котрих забезпечує освітній компонент «Технологія розвитку критичного мислення»:

Загальні компетентності:

- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (**ЗК1**);
- здатність використовувати цифрові освітні ресурси, інформаційні та комунікаційні технології у професійній діяльності (**ЗК2**);
- здатність планувати та управляти освітньою діяльністю, забезпечувати та оцінювати якість виконуваних робіт (**ЗК3**);
- здатність виявляти та вирішувати проблеми у сфері професійної діяльності, бути критичним і самокритичним (**ЗК4**);
- здатність генерувати нові ідеї (креативність) та приймати обґрунтовані рішення (**ЗК5**);
- здатність здійснювати науково-педагогічні дослідження, прогнозувати та презентувати їх результати (**ЗК7**).

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

- здатність до поглиблення знань і розуміння предметної області та професійної діяльності (**ФК1**);
- здатність використовувати інновації у професійній діяльності (**ФК2**);
- здатність здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності і визначати потреби, перспективи та наявні ресурси для професійного розвитку впродовж життя (**ФК3**);
- здатність використовувати ефективні шляхи мотивації учнів до саморозвитку, спрямовувати їх на прогрес і формувати у них обґрунтовану позитивну самооцінку (**ФК5**);
- здатність до конструктивної та безпечної взаємодії з учасниками освітнього процесу (**ФК6**);
- здатність розв'язувати задачі у професійній діяльності з методики профільного навчання географії та позакласної роботи, спрямовані на формування у здобувачів освіти ключових і предметних географічних компетентностей, фахового світогляду (**ПК2**);
- здатність до поглиблення знань і вдосконалення предметної області природничої, антропогенної, суспільної географії, картографії та геоінформаційних технологій, методики

навчання географії, що включають новітні наукові здобутки у сфері професійної педагогічної діяльності, є основою для оригінального мислення, проведення досліджень та критичного осмислення професійних проблем (ПК4);

– здатність до організації та проведення позанавчальної роботи здобувачів освіти географічного, краєзнавчого, туристського або іншого фахового спрямування (ПК7).

Програмні результати навчання

Результатом вивчення освітнього компонента «Технологія розвитку критичного мислення» є:

– демонструє вміння застосовувати знання з психології, педагогіки, фундаментальних і прикладних наук (відповідно до предметної спеціальності) у практичних ситуаціях здійснення освітньої діяльності, поглиблює знання з предметної області (РН1);

– називає і описує основні принципи, функції, сучасні форми та методи управління освітньої діяльності, демонструє вміння планувати й управляти освітньою діяльністю, забезпечувати та оцінювати її якість (РН3);

– формулює наявні проблеми у сфері освітньої діяльності, демонструє навички їх критичного аналізу, генерує нові ідеї, аргументує можливі шляхи їх вирішення та критично оцінює їх спроможність (РН4);

– визначає, аналізує та характеризує педагогічні інновації, демонструє вміння їх практичного застосування у професійній діяльності (РН7);

– називає і аналізує шляхи мотивації учнів до саморозвитку, демонструє вміння розробляти план практичної реалізації для формування адекватної позитивної самооцінки й я-ідентичності (РН 2);

– демонструє уміння забезпечувати конструктивну та безпечну взаємодію з учасниками освітнього процесу (РН11);

– демонструє здатність діяти автономно і в команді (РН13);

– розуміє концептуальні засади та основні теоретико-методологічні проблеми природничої, антропогенної, суспільної географії, картографії та геоінформаційних технологій, методики навчання географії та профільної географії на рівні новітніх наукових здобутків (ПРН1);

– обирає шляхи розв'язання практичних задач у професійній діяльності з методики профільного навчання географії та позанавчальної роботи, творчо застосовує методи формування ключових і предметних географічних компетентностей здобувачів у закладах освіти різного типу (ПРН2);

– знає та застосовує поняттєво-концептуальний апарат географії, теоретичні й емпіричні досягнення психології, педагогіки та методики навчання географії, що дозволяє пов'язувати й порівнювати різні погляди на проблемні питання сучасної географії та освітнього процесу з географії, організовувати дослідницьку роботу (ПРН3);

– обґрунтовує вибір сучасних методів і технологій прикладних географічних досліджень, профільного навчання географії, позанавчальної роботи зі здобувачами освіти, володіє методикою географічних досліджень, необхідних для організації практичних занять з географії та позашкільної роботи, демонструє вміння організовувати дослідницьку роботу здобувачів освіти (ПРН4);

– обирає форми та методи організації освітнього процесу з орієнтацією на світовий і національний рівень, володіє вміннями працювати в глобальному інформаційному середовищі за фахом, підбирати спеціальну літературу та картографічні твори (ПРН5);

– демонструє володіння спеціалізованими уміннями та навичками розв'язання проблем сучасної географічної науки, педагогіки, психології, методики навчання географії, які є необхідними для проведення наукових досліджень, провадження інноваційної наукової та педагогічної діяльності (ПРН6).

5. Структура освітнього компонента, ДФН

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лекції	Практичні роботи	Самостійна робота	Консультації	*Форма контролю/ Бали
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи технології розвитку критичного мислення						
Тема 1. Критичне мислення: що і як розвиваємо	25	2	2	20	1	ДС/5 РМГ/5
Тема 2. Класифікація методів розвитку критичного мислення	14	1	2	10	0,5	ДС/5 РМГ/5
Тема 3. Структура компетентнісного уроку, що розвиває критичне мислення.	21	1	2	18	0,5	ДС/5 РМГ/5
Разом за модулем 1	60	4	6	48	2	30
Змістовий модуль 2. Методика розвитку критичного мислення на уроках географії, економіки						
Тема 4. Методика застосування методів критичного мислення вступної частини уроку.	15	2	2	10	1	ДС/2 РМГ /3
Тема 5. Методика застосування методів критичного мислення основної частини уроку.	15	1	2	10	2	ДС/2 РМГ /3
Тема 6. Методи розвитку критичного мислення учнів у підсумковій частині уроку	15	1	2	10	2	ДС/2 РМГ /3
Тема 7. Моделювання уроку критичного мислення. Запитання на уроці.	15	2	2	10	1	ДС/5 ТРГ /10
Разом за модулем 2	60	6	8	40	6	30
Види підсумкових робіт						Бал
Контрольна робота (ЗМ 1)						20
ІРС (ЗМ 2)						20
Всього годин / Балів	120	10	14	88	8	100

Структура освітнього компонента, ЗФН

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лекції	Практичні роботи	Самостійна робота	Консультації	*Форма контролю/ Бали
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи технології розвитку критичного мислення						
Тема 1. Критичне мислення: що і як розвиваємо	25	1	0,5	20	2	ДС/5 РМГ/5
Тема 2. Класифікація методів розвитку критичного мислення	14	0,5	0,5	15	2	ДС/5 РМГ/5
Тема 3. Структура компетентнісного уроку, що розвиває критичне мислення.	22	0,5	1	15	2	ДС/5 РМГ/5
Разом за модулем 1	60	2	2	50	6	30
Змістовий модуль 2. Методика розвитку критичного мислення на уроках географії, економіки						
Тема 4. Методика застосування методів критичного мислення вступної частини уроку.	15	1	1	10	2	ДС/2 РМГ /3

Тема 5. Методика застосування методів критичного мислення основної частини уроку.	15		1	10	2	ДС/2 РМГ /3
Тема 6. Методи розвитку критичного мислення учнів у підсумковій частині уроку	15	1	1	10	2	ДС/2 РМГ /3
Тема 7. Моделювання уроку критичного мислення. Запитання на уроці.	15		1	16	2	ДС/5 ТРГ /10
Разом за модулем 2	60	2	4	46	8	30
Види підсумкових робіт						Бал
Контрольна робота (ЗМ 1)						20
ІРС (ЗМ 2)						20
Всього годин / Балів	120	4	6	96	14	100

*Форма контролю: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач / кейсів, ІНДЗ / ІРС – індивідуальне завдання / індивідуальна робота студента, РМГ – робота в малих групах, МКР / КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

6. Завдання для самостійного опрацювання

Тема змістового модуля	Тема самостійної роботи	Види самостійної роботи
Тема 1	Підготуйте повідомлення на тему: «Як критичне мислення допомагає керувати емоціями?». Запропонуйте авторський висновок щодо чинників актуальності технології навчання в сучасній старшій профільній школі.	Повідомлення Презентація
Тема 2	Підготуйте повідомлення на тему: «Що означає розуміти інформацію». Наведіть приклади технік для критичного читання	Повідомлення Презентація
Тема 3	Підготуйте повідомлення щодо позиції педагога за технологією розвитку критичного мислення.	Повідомлення Презентація
Тема 4	Запропонуйте технологічні підходи до створення мікрогрупи. Розподіл ролей у групі. Лідерство в команді.	Повідомлення.
Тема 5	Підготуйте повідомлення на тему: «Графічні організатори як інструменти критичного читання»	Повідомлення Презентація
Тема 6	Підготуйте повідомлення на тему: Генезис критичного мислення. Як забезпечити умови для його розвитку в учнів?	Повідомлення Презентація
Тема 7	Підготуйте закриті й відкриті запитання за однією із тем шкільного курсу географії(10-11 клас).	Презентація

IV. Політика оцінювання

Політика викладача щодо здобувача освіти. Відвідування занять є обов’язковим. Здобувачі першого рівня вищої освіти зобов’язані дотримуватися термінів, визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених освітнім компонентом. У разі відсутності через хворобу надати відповідну довідку. Пропущені заняття відпрацьовувати під час консультацій. Здобувач повинен старанно виконувати завдання, брати активну участь у навчальному процесі.

Політика щодо академічної доброчесності. Політика, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності регламентовані наступними документами: Кодекс академічної доброчесності ВНУ ім. Лесі Українки, Положення про комітет з етики наукових досліджень ВНУ ім. Лесі Українки, Положення про систему запобігання та виявлення академічного плагіату у науково-дослідній діяльності здобувачів вищої освіти і науково-педагогічних працівників ВНУ імені Лесі Українки (https://ra.vnu.edu.ua/akademichna_dobrochnest/normatyvno-pravova-baza/).

Вивчаючи даний освітній компонент, Ви погодились виконувати положення принципів академічної доброчесності:

- виконувати всі поточні завдання та підсумковий контроль самостійно без допомоги сторонніх осіб;
- списування під час контрольних заходів (в т. ч. із використанням мобільних пристроїв) заборонено;
- надавати для оцінювання лише результати власної роботи;
- не вдаватися до кроків, що можуть нечесно покращити Ваші результати чи погіршити/покращити результати інших здобувачів освіти;
- не публікувати відповіді на питання, що використовуються в рамках освітнього компонента для оцінювання знань здобувачів освіти.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. У разі відсутності здобувача освіти на практичних заняттях з об'єктивних причин, він має право виконати завдання, передбачені планом занять, і одержати відповідні оцінки. Відпрацювання пропущених занять має відбуватися до останнього практичного заняття під час індивідуально-консультативної роботи викладача. Якщо здобувач освіти отримав бал за темою освітнього компонента менший за максимальний, він має право лише один раз повторно скласти поточний контроль за темою (усна відповідь та виконання завдань для самостійної роботи). Зараховується найвищий результат. Скласти поточний контроль за темою можна на консультації у вільний від аудиторних занять час.

Відпрацювання практичних робіт, які передбачали оцінювання участі в дискусії, тренінгу, роботу в групах здійснюється через виконання завдань самостійної роботи до теми.

Неформальна освіта при викладанні освітнього компонента

Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті здійснюється відповідно до «Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки» (https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/08/2022_Viznannya_rezultativ_VNU_im_L.U._red.pdf).

Сертифікати участі у майстер-класах (семінарах, курсах тощо) на тематику, яка відповідає темам курсу, є достатньою підставою для зарахування відповідних тем.

V. Підсумковий контроль

Рейтинг здобувача освіти з навчальної роботи визначається відповідно до «Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки».

Поточне оцінювання здійснюється за результатами виконання тих видів робіт, які передбачені силабусом освітнього компонента (під час аудиторного заняття та на платформі електронного курсу Moodle).

Рейтингову кількість балів здобувача освіти формують бали, отримані за:

- виконання завдань практичних робіт тем змістових модулів (максимум – 60 балів);
- контрольні заходи змістових модулів, які проводяться у формі контрольної роботи у 1 змістовому модулі (максимум – 20 балів);
- індивідуальну роботу у 2 змістовому модулі (20 балів).

До контрольного заходу у вигляді тестування допускаються здобувачі освіти, які опрацювали весь обсяг теоретичного матеріалу, в тому числі і матеріал самостійно, та частково виконали роботи із даного змістового модуля. Завдання опитування обов'язково включають матеріал, який передбачено до самостійного опрацювання. Тестове завдання кожного контрольного заходу складається з 20 питань. За кожну правильну відповідь здобувач освіти отримує 1 бал. Індивідуальна робота передбачає розробку та презентацію конспекту уроку або позакласного заходу у 10/11 класі (20 балів).

Семестровий залік – це форма підсумкового контролю, що полягає в оцінці засвоєння здобувачем освіти навчального матеріалу з певного освітнього компонента на підставі результатів виконання всіх видів запланованої навчальної роботи протягом семестру: аудиторної роботи під час лекційних, практичних (семінарських, індивідуальних), самостійної роботи, виконання ІРС, контрольних робіт тощо.

Залік викладач виставляє за результатами поточної роботи за умови, що здобувач освіти виконав ті види навчальної роботи, які визначено силабусом ОК. У випадку, якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття (з поважних причин), на консультаціях він має право відпрацювати пропущені заняття та добрати ту кількість балів, яку було визначено на пропущені теми.

У дату складання заліку викладач записує у відомість суму поточних балів, які здобувач освіти набрав під час поточної роботи (шкала від 0 до 100 балів). У випадку, якщо здобувач освіти протягом поточної роботи набрав менше як 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання анулюються.

Максимальна кількість балів на залік під час ліквідації академічної заборгованості, як правило, 100 балів. На залік виносяться типові та комплексні завдання, ситуації, які потребують творчої відповіді та уміння синтезувати отриманні знання і застосовувати їх під час розв'язання практичних задач.

VI. Шкала оцінювання

Освітній компонент оцінюється за 100 бальною шкалою.

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90–100	Зараховано
82–89	
75–81	
67–74	
60–66	
1–59	Незараховано (необхідне перескладання)

Рекомендована література та інтернет-ресурси

1. Вішнікіна Л. П. Компетентнісне навчання географії в основній школі : монографія. Полтава : ТОВ «АСМІ», 2017. 407 с.
2. Пометун О. І. Урок, що розвиває критичне мислення. 70 методів в одній книзі : навч.-метод посіб. К., 2020. 104 с.
3. Пометун О. Критичне мислення як педагогічний феномен. *Український педагогічний журнал*. 2018. №2. С. 89–98.
4. Основи критичного мислення: методичний посібник для вчителів. К. Ліра. 2016. 156 с.

Допоміжна

1. Ставицька І. В. Інформаційно-комунікаційні технології в освіті. ELR : <http://confesp.fl.kpi.ua/node/1103>.
2. Ткачук Н. М. Педагогічні технології навчання в старшій профільній школі : навчально-методичний посібник. Луцьк : Вежа-Друк, 2016. 184 с.
3. Ткачук Н. М, Матвейчук А. С., Шахраюк Л. В. Інтелектуально-творчий потенціал учнів: досвід розвитку та дослідження в умовах ЗЗСО. *Педагогічний пошук*. 2022. № 3. С. 16–19.

Інтернет-ресурси

1. Інститут модернізації змісту освіти. URL: <https://imzo.gov.ua>.
2. Онлайн-медіа про освіту та виховання дітей в Україні «Освіторія». URL: <https://osvitoria.media/>.
3. Освітня платформа «Критичне мислення» <https://www.criticalthinking.expert/pro-nas/>.
4. Студія онлайн-освіти «EdEra». URL: <https://www.ed-era.com/courses>.
5. Освітній проєкт «На урок» <https://naurok.com.ua/project>.